

ปัจจัยทำนายการปฏิบัติกิจกรรมทางกายของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

ร.อ.หญิง พัทธ์ชนก วิถีธรรมศักดิ์*

พย.ม. (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่)

สุภาภรณ์ ด้วงแพง**

พย.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย เพื่อศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมทางกาย และปัจจัยทำนายการปฏิบัติกิจกรรมทางกายของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ได้แก่ อายุ สมรรถภาพการทำงานของปอด อาการหายใจลำบาก อาการอ่อนเพลีย ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า การรับรู้ภาวะสุขภาพ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 ราย สุ่มแบบหลายขั้นตอนจากผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มารับบริการที่โรงพยาบาล 4 แห่งในจังหวัดชลบุรี รวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ Standard Mini - wright peak flow meter เพื่อประเมินสมรรถภาพการทำงานของปอด แบบประเมินอาการหายใจลำบากและอาการอ่อนเพลีย แบบประเมินความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า แบบประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพ แบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมทางกายในผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97, .91, .89, .84, .87 และ .84 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติกิจกรรมทางกายระดับน้อย (ร้อยละ 49.6) ในแต่ละวันกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติกิจกรรม นิ่งๆ นอนๆ มากที่สุด เฉลี่ย 425.31 นาที/วัน ($SD=256.76$) เมื่อดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมทางกาย (METs) ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางกายโดยรวมอยู่ในช่วง 0 - 28, 560 MET-นาที/สัปดาห์ ($Mean = 3,166.37, SD = 5,389.28$) โดยสมรรถภาพการทำงานของปอด การรับรู้ภาวะสุขภาพ และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติกิจกรรมทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .417, p < .001; r = .375, p < .001; r = .439, p < .001$ ตามลำดับ) อายุ อาการหายใจลำบาก อาการอ่อนเพลีย ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปฏิบัติกิจกรรมทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.318, p < .01; r = -.411, p < .001; r = -.282, p < .01; r = -.227, p < .05; r = -.343, p < .001$ ตามลำดับ) จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า การรับรู้สมรรถนะแห่งตน สมรรถภาพการทำงานของปอด อาการหายใจลำบาก และอายุ สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติกิจกรรมทางกายได้ ร้อยละ 34.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($AjdR^2 = 34.5, F_{(4,108)} = 15.758, p < .001$)

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติกิจกรรมทางกายของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โดยตระหนักถึงการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของผู้ป่วย คงไว้ซึ่งสมรรถภาพการทำงานของปอด ควบคุมและจัดการกับอาการหายใจลำบาก รวมถึงวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมทางกายให้เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้ป่วย ซึ่งจะสามารถเพิ่มการปฏิบัติกิจกรรมทางกายของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังได้

คำสำคัญ : ปัจจัยทำนาย การปฏิบัติกิจกรรมทางกาย โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Predicting Factors of Physical Activity Among Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease

Capt. Patchanok Witheethamsak* M.N.S. (Adult Nursing)

Supaporn Duangpaeng** D.N.S.

Abstract

The purposes of this study were to study physical activity and examine the predictive of physical activity in chronic obstructive pulmonary disease (COPD) patients. Including ; age, pulmonary function, dyspnea, fatigue, anxiety, depression, health perception, self-efficacy and social support. The sample was 113 COPD patients which were selected by multi-stage random sampling from 4 hospitals in Chonburi province. The research instruments were the lung function, using Standard Mini-wright peak flow meter and questionnaires including : dyspnea and fatigue symptoms, anxiety and depression, health status perception, self-efficacy, social support, and physical activity. Cronbach's coefficient alphas of .97, .91, .89, .84, .87 and .84 were obtained for reliability. The data was analyzed by using the frequency, percentage, standard deviation, Pearson's product moment correlation and multiple regression analysis.

The findings revealed that most of the samples had low physical activity (49.6%). It revealed that the sample had the highest average sitting time of 425.31 minutes / day ($SD = 256.76$). The physical activity (METs) of the subjects was in the range of 0-28.560 MET / min / week ($Mean = 3,166.37$, $SD = 5,389.28$). Pulmonary function, health status perception and self-efficacy had significant positive relationships with physical activity ($r = .417$, $p < .001$; $r = .375$, $p < .001$; $r = .439$, $p < .001$ respectively). Age, dyspnea, fatigue, anxiety, and depression had significant negative relationships with physical activity ($r = -.318$, $p < .01$; $r = -.411$, $p < .001$; $r = -.282$, $p < .01$; $r = -.227$, $p < .05$; $r = -.343$, $p < .001$ respectively). The multiple regression analysis indicated that 34.5 percent of the variance in physical activity was significantly predicted by self-efficacy pulmonary function, dyspnea and age. ($AjdR^2=34.5$, $F_{(4,108)} = 15.758$, $p < .001$)

The results of this study can be used as the basic knowledge to develop a nursing practice guideline or program for enhancing physical activity in COPD patients. This can be accomplished by promoting the perception of patient self-efficacy, maintaining the lung capacity, controlling and managing dyspnea and incorporating physical activity depending on the patient's age range the physical activity of patients with COPD can be increased.

Keywords: Predicting factors, Physical activity, Chronic obstructive pulmonary disease

* Lecturer, Faculty of nursing, Burapha University.

** Assistant Professor, Faculty of nursing, Burapha University.